

Representantforslag 166 S

(2009–2010)

fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Henning Skumsvoll og Oskar Jarle Grimstad

Dokument 8:166 S (2009–2010)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Henning Skumsvoll og Oskar Jarle Grimstad om en helhetlig plan for CO₂-håndtering

Til Stortinget

Bakgrunn

I Norge har det vært snakket om fangst av CO₂ siden 1990-tallet. Regjeringen Bondevik I gikk av i år 2000 fordi de ikke kunne akseptere CO₂-utslipp fra gasskraftverk. Under regjeringen Bondevik II ble det uttalt mange ambisjoner om å få i gang prosesser for å utvikle CO₂-renseteknologi, og det ble satt krav om CO₂-rensing på gasskraftverk inntil et CO₂-kvotesystem ble operativt. Dagens regjering har vist seg langt mer pragmatisk, dog samtidig uforutsigbar, ved at enkelte gasskraftverk har fått konsesjon med utslippstillatelse som forutsetter rensing en gang i fremtiden, mens andre gasskraftverk har fått krav om konsesjon med utslippstillatelse som krever rensing ved oppstart. En slik tilnærming er uryddig og uheldig.

Det er utvilsomt store ambisjoner rundt norsk utvikling av teknologi for CCS/CO₂-håndtering. Allikevel har de siste årene avdekket at mange av ambisjonene ikke holder mål rent tids- og/eller kostnadsmessig. Både på Kårstø og Mongstad har regjeringens egne ambisjoner blitt utsatt gjentatte ganger. På Tjeldbergodden var regjeringen i 2006 overbevist om at det ville komme på plass en verdikjede for CO₂, mens hele gasskraftprosjektet i dag er lagt på is.

Forslagsstillerne mener en så stor satsing som CO₂-håndtering/verdikjede synes å bli, både målt i milliarder kroner og politisk prestisje, bør være gjen-

stand for en grundig og helhetlig tilnærming. Forslagsstillerne konstaterer samtidig at CO₂-rensearbeidet i Norge ikke har vært gjenstand for en slik overordnet politisk debatt i Stortinget utover de halvårlige budsjettbevilgninger og behandlingen av Mongstadprosjektet. Dette gir en mangel på fundament for en realistisk satsing, og resultatet har blitt forannevnte rot og forsinkelser, forskjellsbehandling av like prosjekter samt at en rekke teknologimiljøer har havnet delvis på utsiden av det gode politiske selskap. Det politiske arbeidet har hovedsakelig vært styrt av politisk hestehandel i regjeringsforhandlinger, og Stortinget har fulgt opp disse ønsker og visjoner uten politisk realisme. Et godt eksempel er de store halvårlige svingningene i budsjettbevilgninger til formålet, hvor milliardbeløp bevilges om høsten, for så delvis å trekkes tilbake i revidert budsjett på våren.

Forslagsstillerne viser til at satsingen på CO₂-håndtering skal være et hovedelement i regjeringens energipolitikk. Resultatene utover høye bevilgninger er dog relativt små. Noen eksempler er forsinkelsene på Kårstø når det gjelder regjeringens opprinnelige ambisjon om rensing i 2009 og på Mongstad i 2014, uklarheter rundt rammebetingelser for gasskraftverk utover Kårstø og Mongstad, usikkerhet rundt CO₂-rør til Grenland i Telemark, usikkerhet om avsetning for CO₂ fra andre gass-/kullkraftverk som eventuelt bygges og renses. Forslagsstillerne viser også til uforutsigbar behandling av andre aktører som ønsker å realisere gass-/kullkraftverk med rensing. Forslagsstillerne minner om at opposisjonen under behandlingen av Goliat-saken i Stortinget fremmet forslag om å etablere et gasskraftverk med testanlegg for CO₂-rensing i Finnmark, gjerne med Sargas teknologi. Forslaget ble nedstemt. Hammerfest Energi fikk avslag på søknad om konsesjon for gasskraftverk med CO₂-rensing. I april 2009 påla statsråd Erik Solheim StatoilHydro å utrede muligheten for CO₂-rensing på

Snøhvit, mens Industrikraft Møre har fått konsesjon for gasskraftverk i Elnesvågen i Fræna kommune, men med forutsetning om rensing ved oppstart. Dette skjer samtidig som regjeringen vil utsette kravet om CO₂-rensing på Mongstad. Det fremstår også for mange i den sammenheng som et paradoks at regjeringen hevder man på Kårstø skal bygge fullskala CO₂-renseanlegg parallelt med at man bygger pilotanlegg på Mongstad basert på tilnærmet lik teknologi.

Forannevnte understreker et stort behov for en helhetlig tilnærming til arbeidet med CO₂-rensing. I dag satser regjeringen alt på Mongstad med noen få utvalgte samarbeidsaktører. Samtidig sitter flere fagmiljøer med alternative CO₂-renseløsninger og føler seg ignorert eller tilsidesatt. Forslagsstillerne mener man bør bruke tiden som utsettelsen på Mongstad gir, til å se bredere på CO₂-rensearbeidet og inkludere en større bredde av norsk fagkompetanse i arbeidet. Målet må være å få på plass best mulig teknologi for en lavest mulig kostnad. Arbeidet i forbindelse med ulike CO₂-håndteringsprosjekter bør i langt større grad koordineres, slik at ulike prosjekter og tidsskalaer ses i sammenheng og sikrer optimal utnyttelse av ressursene. Det er i så måte behov for mange prinsipielle politiske avklaringer, slik at aktørene i bransjen vet hva de har å forholde seg til. I dag opplever aktørene liten forutsigbarhet fra politiske myndigheter, og dette bidrar ikke til raskere teknologiutvikling.

Selv om ambisjonene om rensing er tidfestet, så kan manglende prinsipielle avklaringer medføre at relativt like prosjekter risikerer å bli forskjellsbehandlet. Uten en grundig koordinering av myndighetenes tilnærming til prosjektene vil man kunne gå glipp av verdifull erfaring og informasjon gjennom erfaringsutveksling. Uten en gitt kravstandard, er det også vanskelig å forutsi hvilke teknologiske og økonomiske risikoer og utfordringer man står, eller vil bli stilt, overfor. Forslagsstillerne er selvsagt kjent med at det etter hvert har blitt utviklet en prosjektorganisasjon rundt både Kårstø og Mongstad, men konstaterer at regjeringen stadig ligger i etterkant i dette arbeidet fremfor å ha gode, gjennomtenkte planer i forkant. Resultatet er unødvendig høye kostnader og risiko.

Dette gjenspeiles også i den økonomiske situasjonen for potensielle kraftaktører utover Mongstad og Kårstø. Aktørene i bransjen vet at regjeringen vil stille krav om CO₂-rensing ved alle nye gass-/kullkraftprosjekt, men vet ikke hva de kan forvente av tidsaspekt og økonomisk bidrag for å kunne realisere CO₂-rensing. Regjeringens Soria Moria-erklæring sier at staten skal «bidra økonomisk» til CO₂-renseanlegg på gasskraftverk. Ingen vil derimot konkretisere hva dette betyr. Aktørene spør seg derfor om dette «bidraget» innebærer 1 pst. eller 100 pst. av kostnadene, eller om myndighetene er villige til å garantere en

fast pris pr. tonn CO₂ som leveres ferdig rensset fra et gass-/kullkraftverk. Ei heller avklares det om myndighetenes bidrag begrenses til selve CO₂-rensefasiliteten, eller om det også innebærer kostnadene for bygging av nødvendig infrastruktur for transport av CO₂ til deponeringsstedene. Myndighetene burde kunne svare på om nye gasskraftprosjekt skal få rammebetingelser tilsvarende som for gasskraftverkene på Mongstad og Kårstø. Slike avklaringer vil være helt avgjørende for å få aktuelle aktører på banen. Avklaringer rundt tidsaspekter, kravstandard og økonomiske rammebetingelser må på plass, slik at aktører vet hva de kan forholde seg til.

I tillegg bør man i langt større grad legge vekt på å se teknologiutvikling i en større sammenheng med norske forskningsinstitutt, norske næringslivsaktører og norsk prosjektledelse, særlig så lenge dette er prosjekter med økonomisk støtte fra staten. Forslagsstillerne viser til at flere politikere fra den rød-grønne regjeringen inntil nylig har uttalt at tidsrammen for Kårstø og Mongstad er viktigere enn muligheten for norske aktører til å konkurrere om oppdrag.

Forslagsstillerne vil understreke at en enstemmig energi- og miljøkomité, både i 2007 og 2009, uttrykte støtte til arbeidet med å utvikle en CO₂-verdikjede på Mongstad, hvor man skal forske på teknologien og deretter bygge pilotanlegg. Forslagsstillerne understreker at den politiske uenigheten i Norge går på om man skal forplikte seg til å realisere et fullskala renseanlegg før man vet kostnaden og de teknologiske utfordringer/risiko. Forslagsstillerne håper den politiske debatten kan komme forbi det punktet hvor enkelte partier skal ha uforbeholden forpliktelse til et enkelt prosjekt for å kunne omtales som å være opp-tatt av miljøet.

Forslagsstillerne vil i den forbindelse minne om at kravet om CO₂-rensing på alle nye gasskraftverk ikke er et standpunkt som først ble løftet frem av dagens rød-grønne regjering. Det ble omtalt allerede av et stortingsflertall i behandlingen av St.meld. nr. 54 (2000–2001) om norsk klimapolitikk, Innst. S. nr. 240 (2001–2002):

«Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, viser til Regjeringens mål om å etablere rammebetingelser som gjør det mulig å realisere gasskraftverk med CO₂-håndtering. Inntil det er etablert et system for omsettelige kvoter i tråd med Kyoto-avtalen, forutsetter dette flertallet at ytterligere konsesjons- og utslippstillatelser til gasskraftanlegg kun gis til gasskraftanlegg basert på CO₂-håndtering.»

Det til tross er det altså enda ikke laget noen overordnet strategi for CO₂-rensing som er forankret i Stortinget.

En helhetlig sak fra regjeringen om en CO₂-strategi kunne bidratt til å sette ressursbruken på Kårstø og Mongstad i perspektiv til andre alternative pro-

sjekter. Forslagsstillerne viser blant annet til CO₂-prosjekter ved Institutt for energiteknikk (IFE) og Christian Michelsen Research (CMR), samt Sargas sin CO₂-renseteknologi. Forslagsstillerne mener man også må satse mer på å finne fornuftig bruk av CO₂, gjerne i kommersiell øyemed. Forslagsstillerne viser til at IFE har hatt prosjekter med henblikk på å binde CO₂ i blant annet Olivin. Shell har jobbet frem prosjekter hvor man har til hensikt å binde CO₂ i murstein. Ved amerikanske universiteter jobbes det med å kunne bruke CO₂ som drivstoff. Alle slike alternative tilnæringer til CO₂-rens og -deponering blir sett bort fra i den politiske debatten. Først når en overordnet tilnærming er presentert og gjennomgått, kan Stortinget med troverdighet si at man har gjort et godt grunnarbeid for at pengene prioriteres riktig.

Forslagsstillerne mener det er på høy tid at det utarbeides en helhetlig plan for CO₂-håndtering i Norge. Dette er av avgjørende betydning for fremdrift i prosjektene, for involverte aktører og for fremtidige prosjekter. En overordnet plan er mer stabil enn varierende politiske flertall og politiske prestisjeprosjekter, og gir sikre rammebetingelser.

Forslag

Forslagsstillerne vil på denne bakgrunn fremme følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen fremme en sak om en helhetlig plan for CO₂-håndtering i Norge.

17. juni 2010

